

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Значајан дио криминалистичке активности базира се на чињеници да учинилац на мјесту извршења кривичног дјела оставља трагове којих није свјестан, а ако је и свјестан не може да претпостави значај који они имају за откривање кривичног дјела и његово откривање као извршиоца.

Присуство свих трагова и предмета на мјесту кривичног дјела, на жртви, извршиоцу и другим мјестима представља индиције о акцији, покрету, радњи извршења кривичног дјела. Проналажење, обезбјеђивање, вјештачење, извођење ових доказа, као и повезивање доказа са другим чињеницама у јединствену цјелину, није могуће само уз помоћ логичког мисаоног процеса, већ је потребна и примјена научних метода. Значи, пут од индиција или доказних информација до материјално правно релевантних чињеница, односно доказа могућ је само уз примјену научних метода и поштовањем законских одредби. Криминалистика обједињује све те методе других наука и законска правила да би испунила основни циљ и обезбједила доказе употребљиве у кривичном поступку.

То се постиже, прије свега, криминалистичком обрадом лица мјеста

Без обзира на могуће специфичности, садржина сваке криминалистичке обраде лица мјеста односи се на: обезбјеђење лица мјеста, прикупљање обавјештења на мјесту криминалног догађаја, вршење увиђаја и документовање, реконструкција, криминалистички експеримент, ситуациона вјештачења, препознавање лица мјеста.... Активности ван мјеста криминалног догађаја, која се односи на испитивање и изазивање латентних трагова кривичног дјела и сличне поступке, такође спадају у шири појам криминалистичке обраде лица мјеста.

Да би мјесто кривичног догађаја било обезбјеђено ради вршења увиђаја, предходно мора да буде уочено и правилно одређено.

Мјесто извршења кривичног дјела у кривичноправном смислу неријетко се поклапа са лицем мјеста. Мјесто извршења кривичног дјела је важно са аспекта надлежности суда и полицијских органа и са аспекта проналажења и прикупљања трагова и доказа у криминалистичком смислу. На мјесту извршења кривичног дјела налазе се трагови и предмети који се одређеним поступком или радњом (увиђај, вјештачење, претресање) могу довести у везу са извршиоце кривичног дјела. На примјер, трагови и предмети које је оставио осумњичени на скровитом мјесту где се био сакрио, мјесто где су остаци материјала и трагова где је вршено фалсификовање новца или мјесто или место где је произведена дрога, итд.

Према томе, подручје "лица мјеста" или мјеста криминалног догађаја је свакако различито од мјеста извршења кривичног дјела у кривичноправном смислу и оно се може односити на: простор, предмете, лешеве и жива бића, међу којима су и лица посебно интересантна, јер се на њима налазе трагови кривичног дјела, било да је ријеч о извршиоцу или жртви.

Међутим, то може да буде и свако друго мјесто на коме се налазе трагови и предмети кривичног дјела. Лице мјеста може представљати цјелину или може бити састављено из више просторних целина или објеката који су међусобно повезани истим кривичним дјелом. Поједина подручја могу бити међусобно просторно и врло удаљена, па ипак представљају јединствено лице мјеста. Заједничко овим мјестима је претпоставка да се на њима могу наћи трагови и предмети кривичног дјела и учиниоца. Међупростори између ових мјеста не представљају лице мјеста, па чак и ако рационалност налаже да се изврши јединствен увиђај.

Уколико има више мјеста на којима је вршена радња кривичног дјела, или на којима је наступила последица, међусобно мање или више удаљених, може се, такође, сваком посебно извршити увиђај и сачинити посебни записници. Посебан записник биће сачињен без обзира на то да ли увиђај врши један орган или више њих, што је чешћи случај. Уколико се деси да исти извршилац у краћем временском периоду на релативно ужем подручју изврши више кривичних дјела или сакрије предмете на више мјеста, може се извршити један или више увиђаја од стране једног или више органа.

Криминалистичка обрада овако широког подручја лица мјеста има посебан значај уколико је извршилац кривичног дјела непознат или је то нужно за разјашњавање неких битних елемената за чије је утврђивање недовољан материјални оквир уже локације радње и последице кривичног дјела. Поједини предмети и трагови који се односе на радњу или последицу неких кривичних дјела, данас се, међутим могу пронаћи на разним и међусобно веома удаљеним подручјима, па је зато, често, и недовољна криминалистичка обрада лица мјеста на једном подручју или од стране једног органа. То је, најчешће случај, код једног броја кривичних дјела са елементом иностраности: фалсификовање и растурање страног и домаћег новца, кријумчарење оружја, разне техничке робе, итд.

Код знатног броја кривичних дјела пружа се могућност детаљног и систематског прегледа и испитивања лица мјеста, што је од великог значаја за откривање кривичног дјела и извршиоца, уколико је непознат, прикупљање оперативних доказа и података, односно стварање могућности за постављање реалних верзија о дјелу и учиниоцу, а на основу индиција до којих смо дошли криминалистичком обрадом лица мјеста, то јест вршењем увиђаја. На тај начин резултати који проистичу из криминалистичке обраде лица мјеста, неријетко су основа за бројне оперативно-тактичке мјере и радње чија је сврха допуна и утврђивање чињеничног стања, утврђивање и обезбјеђење доказа, што је основа за успешно вођење кривичног поступка.